

BIBLICKO - TEOLOGICKÉ STANOVISKO ECAV NA SLOVENSKU K OTÁZKAM SEXUALITY

1. časť: Biblické odôvodnenie – základ pre vyhlásenie o sexualite

Biblia je východiskom pre kresťanskú vieru. Výklad jej textu je zásadne určujúci pre vieru a prax cirkvi. Ako vykladači Božieho Slova stojíme pod autoritou Biblie, nie nad ňou. Naša úloha ako vykladačov nie je formovať, alebo prispôbiť biblické texty našim osobným alebo kultúrnym preferenciám. Namiesto toho je našou povinnosťou hľadať pravdu v týchto posvätných textoch s pokorou a integritou, rešpektujúc ich historický a kultúrny kontext. Nemôžeme a nemali by sme pokúšať sa interpretovať Bibliu v súlade s módnymi názormi, alebo súčasnými ideologickými a kultúrnymi trendami. Namiesto toho by sme mali umožniť, aby Biblia ovplyvňovala a formovala naše chápanie sveta. Týmto prístupom sa uistíme, že naša viera a naše pochopenie zostanú verné Božiemu zjaveniu a zámeru, ako je to zaznamenané v Jeho Slove. V tejto pokore a úprimnosti v hľadaní Božej pravdy nájdeme silu a vedenie pre naše životy a pre naše spoločenstvo.

V našom prístupe k interpretácii Biblie je kľúčové rozlíšiť medzi **antropocentrickým** a **teocentrickým** prístupom. Antropocentrický prístup kladie človeka do centra interpretácie, kde sú biblické texty často vnímané a interpretované cez prizmu ľudských potrieb, pochopenia a kultúrnych kontextov. Tento prístup môže viesť ku snahám prispôbovať biblické posolstvo aktuálnym sociálnym trendom alebo osobným presvedčeniam. Na druhej strane, teocentrický prístup dáva na prvé miesto Boha a Jeho zjavenie. V tomto prístupe je Biblia vnímaná ako Boží hlas, ktorý hovorí do našich životov, s dôrazom na to, čo Boh chce od nás a ako chce, aby sme žili. Teocentrizmus nás vedie k hlbšiemu pochopeniu Božieho zámeru a vôle, ako je to odhalené v Písme, a pomáha nám zotrvať vernými Božiemu Slovu nad osobnými alebo kultúrnymi preferenciami.

Pri uvažovaní nad sexualitou ako je chápaná v Biblii, je základným východiskom text o stvorení človeka (1M 1,26-31). Toto je potvrdené aj samotným Ježišom Kristom (Mt 19,3-9). Aj vzťah Boha k Izraelu je najmä u prorokov pripodobňovaný k vzťahu muža a ženy (podstatné meno Izrael je v hebrejčine gramaticky ženského rodu; por. Apr. Iz 54,5). Priestor pre sexualitu je teda vyhradený iba do manželstva muža a ženy. Všetky ostatné formy sexuálneho prejavu sú zakázané ako cudzoložstvo, respektíve smilstvo (2M 20,14). Nevernosť voči Bohu je tiež považovaná za (duchovné) smilstvo. Vzhľadom na náboženské kultúry Kanaánov sa často odpadnutie od Hospodina prejavovalo aj neviazanými sexuálnymi praktikami, ktoré boli pre Izraelcov zakázané.

K téme homosexuality

Biblické texty nehovoria o homosexualite (v súčasnom chápaní tohto pojmu), len o homosexuálnom správaní. V Biblii je celkovo 7 miest, ktoré nejakým spôsobom hovoria o homosexuálnom správaní. Z týchto 7 textov sú štyri v Starej zmluve (SZ) a tri v Novej zmluve (NZ). Zo štyroch textov v SZ dva nie sú celkom relevantné k téme a zvyšné dva sú si veľmi podobné.

1. Mojžišova 19,1-14 a 24-26 - príbeh anjelských hostí u Lóta v Sodome.

Sudcova 19,1-30 - hriech mužov z Gibey - príbeh podobný príbehu o Sodome.

Tieto dva texty, nie sú rozhodujúce pri biblickom chápaní homosexuality. Sú to príbehy, ktoré opisujú sexuálne násilie mužov na mužoch. V súčasnej spoločenskej diskusii však niet sporu o tom, že sexuálne násilie v akejkolvek podobe, je neprijateľné. Tieto texty nehovoria o homosexuálnom správaní v širšom zmysle slova, ale len o jeho jednej špecifickej – násilnej podobe. Jedna z interpretačných zásad je, že príbehy vysvetľujeme na základe vyučujúcich textov a nie opačne. V

Biblii je mnoho príbehov, ktoré nie sú pre nás vzorom správania, ale vieme ich správne interpretovať na základe jasných usmernení vo vyučujúcich statiach Biblie. Zvyšné biblické texty sú práve takéto.

3. Mojžišova 18,22 a 3. Mojžišova 20,13

„S mužom nesmieš obcovat', ako sa obcuje so ženou; bola by to ohavnosť.“

„Ak niekto obcuje s mužom, ako sa obcuje so ženou, obaja spáchali ohavnosť; musia byť vydaní na smrť; za svoju krv sú sami zodpovední.“

Revizionistické interpretácie hovoria, že tieto texty sú súčasťou kódexu svätosti a týkajú sa etiky kultu. Keďže cirkev nezachováva dnes ani iné starozmluvné kultické predpisy, tak tieto zákazy homosexuálneho správania nie sú pre nás dnes už záväzné. Podľa revizionistov šlo čisto o zákaz homosexuálnych rituálov v pohanských náboženstvách a nie o zákaz partnerstiev homosexuálov, ktorí žijú v celoživotnom vzťahu lásky a vernosti.

Cirkev skutočne rozlišuje medzi etickými a kultickými príkazmi a tie kultické nezachováva. Avšak oba tieto texty zakazujúce homosexuálne správanie sa nachádzajú uprostred širšieho odstavca, ktorý hovorí o rôznych sexuálnych nezriadenostiach, ako napr. incest, cudzoložstvo či sexuálny styk so zvieratom. Všetky tieto veci majú jednoznačne etický rozmer.

Revizionisti tiež poukazujú na to, že je tu použitý pojem ohavnosť a nie hriech. Ohavnosť je tu interpretovaná nie ako morálna zvrátenosť, ale čisto ako nechutnosť, teda, že je to zakázané rituálne, ale nie morálne zakázané. Táto interpretácia však neobstojí ani v kontexte týchto textov (por. 3.M 18,25) a ani v širšom kontexte celej Starej zmluvy (napr. 5M 25,13-16; Pr. 6,16-19). Nie je žiaden jazykový ani teologický dôvod predpokladať, že by tento pojem mal mať čisto kultický význam. Správna interpretácia je chápať ohavnosť (aj) za ekvivalent morálneho zlyhania, teda hriechu.

Rímskym 1,18-27

„Ved' hnev Boží z neba zjavuje sa proti každej bezbožnosti a nepravosti ľudí, ktorí nepravosťou prekážajú pravde, lebo im je zjavné, čo môžu vedieť o Bohu; ved' sám Boh im to zjavil. Lebo čo je neviditeľné z Neho, Jeho večná moc a božskosť, to od stvorenia sveta rozjímaním môžu pozorovať z Jeho diel, moc a božskosť, to od stvorenia sveta rozjímaním môžu pozorovať z jeho diel, takže nemajú ospravedlnenie, že hoci poznali Boha, neoslavovali Ho ako Boha a neďakovali Mu, ale v mudrovaní upadli do prevrátenosti a ich nerozumné srdce sa zatemnilo. Vydávali sa za múdrych a stali sa bláznami, zameniac slávu nepominuteľného Boha za podobnosť obrazu pominuteľného človeka, vtákov, štvornožcov a plazov.

Preto ich Boh so žiadosťami ich srdc vydal nečistote, aby si medzi sebou zneuctovali svoje telá, všetci tí, čo pravdu Božiu zamenili za lož, uctievali stvorené veci a im slúžili namiesto Stvoriteľovi, ktorý je požehnaný naveky. Amen. Preto ich Boh vydal nehanebným náruživostiam, ved' ich ženy zamenili prirodzený styk s mužmi za protiprirodzený a podobne aj muži zanechali prirodzený styk so ženou a rozpálili sa vášňou medzi sebou: muži s mužmi páchali hanebnosť a za svoje poblúdenie sami na sebe niesli odplatu, akú si zaslúžili.

Na základe celého kontextu textu je zrejmé, že Pavel tu myslí na ľudstvo ako také a nie na ľudí – jednotlivcov. Text popisuje odklon ľudstva od Božích pravidiel pre život a nie rozhodnutie jednotlivca. Revizionisti argumentujú, že homosexuálne praktiky sa tu popisujú ako protiprirodzené, ale pre homosexuálov sú predsa prirodzené, čiže tento text hovorí len homosexuálnych praktikách heterosexuálov. Toto je zjavne účelová interpretácia, pretože tu nejde o to, čo je prirodzené pre konkrétneho jednotlivca, ale čo je prirodzené z pohľadu poriadku stvorenia.

Revizionistické výklady argumentujú tým, že v rímskej dobe bola sexualita vnímaná cez genderové role. Homosexuálny styk je preto zakázaný, lebo pri ňom sa jeden z mužov nachádza v podradnej

úlohe ženy. Inými slovami, nie je tu popisovaný vzťah dvoch rovnocenných partnerov. Lenže, z dobových prameňov vieme, že rímska kultúra poznala aj dlhodobé homosexuálne vzťahy rovnocenných partnerov podobné tomu, čo poznáme dnes. Nie všetky (homo)sexuálne vzťahy v staroveku boli (genderovo) nevyvážené. Čiže tento kultúrny argument je neplatný.

1 Korinským 6,9-10

„Alebo či neviete, že nespravodliví nebudú dedičmi kráľovstva Božieho? Nemýľte sa! Ani smilníci, ani modloslužobníci, ani cudzoložníci, ani muži súložiaci s mužmi, ani zlodeji, ani lakomci, ani opilci, ani rúhači, ani vydierači nebudú dedičmi kráľovstva Božieho!“

S prekladom tohto miesta to nie je také jednoduché. Kľúčové sú tu pojmy: prostitúti mužov a ich súložníci, po grécky malakos, nom. j.č. (malakoi nom. mn.č.) a arsenokoités, j.č. (arsenkoitai, mn. č.).

Revizionisti hovoria, že arsenokoités je muž ktorý sexuálne vykorisťoval druhého muža, prípadne ide o prípad pederastie, teda vzťah staršieho muža s mladším (napr. učiteľ - žiak a podobne), prípadne, že ide o sexuálneho otroka. Vidíme, že ani revizionisti sa nezhodnú ako tento pojem preložiť.

Starovekí Gréci mali množstvo pojmov, ktoré používali na popisovanie rôznych sexuálnych vzťahov. Preto, keby Pavel chcel popísať niektorý z tých vzťahov, ktoré naznačujú revizionisti, kľudne by mohol tieto pojmy použiť. Ale ich nepoužil.

Nepoznáme žiaden prípad, kedy niekto použil slovo *arsenokoités* pred Pavlom. Podľa našich súčasných vedomostí sa javí, že Pavel tu použil neologizmus, ktorý sám vymyslel! *Arsenkoites* je zložené z dvoch gréckych slov, *arsen-o*, čo znamená muž, a *koites*, čo znamená posteľ, s konotáciou sexuálneho styku.

V Septuaginte (grécky preklad Starého zákona z hebrejčiny) sa dve slová arsén a koité používajú osobitne v pasážach Levitikus, o ktorých sme už hovorili, ktoré sa týkajú muža ležiaceho s mužom. Vyzerá to tak, že arsenokoités je skratkový spôsob ako Pavel v gréčtine vyjadril odkaz na činy zakázané v Levitiku. Inými slovami, Pavel tu týmto neologizmom potvrdzuje zákaz z 3. knihy Mojžišovej!

Pojem *malakoi* (j. č. malakos) sa prekladá aj ako jemný alebo zženštilý. Tento pojem, keď je použitý na muža, tak môže označovať muža, ktorý zohráva ženskú rolu v homosexuálnom styku... ale môže mať aj širší význam zženštilosti (správania sa, vystupovania a obliekania sa ako žena), mäkkého správania... povaľač a pod., nemusí ísť len o sexuálnu konotáciu. Gréčtina však pozná aj iné, špecifickejšie pojmy na označenie pasívneho partnera pri homosexuálnom styku (napr. *kinaidós* (κίναϊδος). Pojmy súvisiace s pederastiou sú *eromenos* (pasívny partner) a *erastes* (starší - aktívny partner). Tieto dva pojmy tvoria pár, čo sa nedá povedať o pojmoch malakos a arsenokoités. Ak by Pavel chcel vyjadriť, že ide o partnerov v zmysle pederastrie, lepšou voľbou by bolo použiť pojmy eromenos a erastes a nie nejednoznačný pojem malakos a dokonca neologizmus arsenokoités. Samotný Pavlov text nám nedáva žiaden dôvod, aby sme práve pojmy *malakoi* a *arsenkoitai* chápali ako spolu súvisiacu dvojicu. Pavel tu jednoducho vymenúva rôzne hriechne správanie, medzi inými aj cudzoložníkov, mužov spiacich s mužmi a povaľačov.

Navyše, ak by *malakoi* naozaj označoval chlapcov, alebo dokonca otrokov, ktorí boli zneužívaní pri pohlavnom styku, prečo by títo chudáci mali byť kvôli tomu zatratení, keď ani nemali inú možnosť? Takáto interpretácia je absurdná.

1 Tim 1,8-11

„My však vieme, že zákon je dobrý, keď ho niekto primerane používa, vedomý toho, že zákon nie je pre spravodlivého, ale je pre zločincov a neposlušných bezbožníkov a hriešnikov, nesvedomitých a zvrhlých, pre otcovrahov a matkovrahov, vražedníkov, smilníkov, mužov súložiacich s mužmi, kupcov s otrokmi, luhárov, krivoprisažníkov a proti všetkému, čo sa protiví zdravému učeniu; to je podľa evanjelia slávy blahoslaveného Boha, ktoré mi bolo zverené.“

Revizionistická interpretácia ide tým smerom, že smilníci sú prostitúti, súložníci s mužmi (arsenokoitoi) sú tí, ktorí využívajú ich služby a obchodníci s ľuďmi sú tí, ktorí prostitútov zabezpečujú. Znovu tu máme tri pojmy (v j.č.): *pornos*, *arsenokoités* a *andrapodisté*s. Pojem *arsenokoités* sme vyššie už vysvetlili. *Pornos* znamená smilník a *andrapodistes* je obchodník s ľuďmi.

Prvým problémom tejto interpretácie je, že ak tu spomínaní prostitúti sú zabezpečovaní obchodníkmi s ľuďmi, títo prostitúti sú otroci, nerobia to dobrovoľne, prečo by mali byť kvôli tomu zatratení? Toto neseďí podobne ako pri pojme *malakos* v predošlom texte.

Druhým problémom je, že tu znovu ide o tri rôzne hriechy. Prečo ich revizionisti účelovo spájajú do jednej súvislosti? Samotný text k tomu nedáva dôvody.

Tretím problémom je, že ak pojem *arsenokoités* súvisí s pojmom *malakos*, ako pri predchádzajúcom texte revizionisti tvrdili, prečo tu je spájaný s úplne inými pojmami a pojem *malakos* tu úplne chýba?

Zhrnutie

Pri výklade biblických textov je zásadne dôležité, aby sme robili exegézu a nie „eisegézu“, teda aby sme texty vykladali tak, že hľadáme ich pôvodný význam, ako ich chápali samotní pisatelia vo svojej dobe a nevkladali do nich svoje súčasné kultúrne predpojatie.

Zanalyzovali sme texty Starej i Novej zmluvy po jazykovej stránke, na základe poznania kultúrneho dobového kontextu i v kontexte celého Písma svätého. Z tejto analýzy vyplýva, že homosexuálne správanie je v textoch Písma svätého jednoznačne odmietnuté ako hriešne. K takémuto záveru neprichádzajú len konzervatívni vykladači Biblie, ale aj niektorí liberálni teológovia. Takýto výklad je tiež v súlade s tým, ako kresťanská cirkev tieto texty vykladala a chápala v priebehu dejín.

2. časť: Vyhlásenie o sexualite

Úvod: Smerom ku komplexnému chápaniu ľudskej sexuality na pozadí vedeckých poznatkov a biblickej tradície

V dobe, keď vedecký výskum, spoločenské zmeny a kultúrno-politické ideológie neprestajne pôsobia na chápanie ľudskej sexuality, nachádza sa cirkev na kritickom rozhraní. Otázky týkajúce sa sexuality sú nielen zložité, ale aj hlboko osobné. Ovplyvňujú životy a blaho ľudí v rámci i mimo našich cirkevných zborov. Ako spoločenstvo viery založené na autorite a moci Božieho slova, ktorá premieňa a usmerňuje človeka a na posväcujúcom pôsobení Ducha Svätého, chceme premýšľať o týchto zložitých veciach s hĺbkou, pokorou a vážnosťou. Tento dokument predstavuje sériu téz, ktoré majú ponúknuť evanjelický pohľad na ľudskú sexualitu. Témy sú podložené vedeckými poznatkami a formované biblickým zjavením, ktoré je základom pre teologické a etické uvažovanie a pre pastorálnu starostlivosť.

Dialogický prístup

Evanjelická tradícia, zakorenená v princípe „*sola scriptura*“ („jedine Písmo“), nachádza svoju konečnú autoritu v Písme svätom. Avšak, uznávame aj hodnotu ľudského rozumu a empirických dôkazov ako darov od Boha, ktoré môžu osvetliť naše chápanie. Vedecké štúdie o genetických predispozíciách, štruktúre mozgu, hormonálnych vplyvoch a psychosociálnych faktoroch sa usilujú o komplexné vysvetlenia pre rozdiely v ľudskej sexuálnej orientácii. Sledujeme odborný vývoj vo vedeckej diskusii.

Komplexnosť ľudskej sexuality

Vedecká komunita nie je jednotná v pohľade na problematiku ľudskej sexuality. Odborníci nám však pomáhajú chápať, že sexualita je mnohostranný fenomén, ovplyvnený celým radom faktorov, pričom nie je identifikovaný žiadny jednotlivý "gej gén". Tieto poznatky sú v súlade a dajú sa zladiť s evanjelickým učením o človeku, ktoré vníma ľudské bytosti ako jeden celok, v ktorom sú telo, myseľ a duch dynamicky prepojené. Tie sa vzájomne ovplyvňujú a sú formované Božou milosťou a ľudským vedomým rozhodovaním.

Etické a spoločenské dôsledky ľudskej sexuality

Okrem biologických a psychologických faktorov nám súčasný výskum poukazuje aj na niektoré negatívne spoločenské a etické aspekty ľudskej sexuality. Realita života spoločnosti ukazuje, že jednotlivci s menšinovou sexualitou často čelia spoločenskej diskriminácii a stigmatizácii. Z evanjelického etického hľadiska, zakoreneného v dvoch najväčších prikázaniach – milovať Boha a milovať svojho blížneho – nás tieto zistenia volajú k obnovenej angažovanosti v sociálnej spravodlivosti a pastorálnej starostlivosti.

Vyznavačská vernosť

Hľadáme biblicky verný, vedecky informovaný a pastorálne citlivý prístup k ľudskej sexualite, ktorý uznáva dôstojnosť všetkých jednotlivcov ako nositeľov Božieho obrazu. Tieto tézy majú poskytnúť navigáciu úzkym priesmykom medzi nekritickým prijatím názorov, ovplyvnených ideológiami a mechanickým dodržiavaním tradície.

Téza 1 - 3: Teologické základy a antropologické úvahy

Téza 1:

Podľa teologického konceptu imago Dei je ľudstvo stvorené na Boží obraz ako muž a žena („Tak stvoril Boh človeka a svoj obraz; a Boží obraz ho stvoril ako muža a ženu ich stvoril.“ 1M 1,27). Toto stvorenie na Boží obraz obdaruje ľudí jedinečnou schopnosťou pre vzťahy, vertikálne — s Bohom — a horizontálne — s ľuďmi.

Boží obraz v človeku nemôže byť chápaný iba ako statický atribút; kresťania sú vyzvaní, aby sa aktívne zapájali do duchovného procesu stávať sa viac podobní Kristovi, čím odzrkadľujú Božiu slávu vo svojich životoch.

Téza 2:

Ľudské telo je neoddeliteľnou súčasťou našej sebaidentifikácie a sebauvedomenia. Povedané v súlade s evanjelickou antropológiou telo, duša a duch sú vzájomne závislé a tvoria holistickú jednotu, pričom každý jej aspekt ovplyvňuje a je ovplyvňovaný ostatnými.

Téza 3:

Človek je vo svojej podstate na jednej strane samostatná osoba, ale zároveň vytvára a potrebuje vzťahy. Ľudské osobnosti sú základne mužské a ženské a sú vzájomne komplementárne. Toto binárne rozlíšenie, je nevyhnutné pre pochopenie ľudských vzťahov a úloh. Vyznávame, že bude prekonané pri vzkriesení, kde vykúpení budú mať plnú účasť na večnom živote („Odpovedal im Ježiš:

Blúdite, pretože nepoznáte Písmo ani moc Božiu. Lebo pri zmŕtvychvstaní sa ani neženia ani nevydávajú, ale sú ako anjeli Boží v nebi.“ Mt 22,29-30). V tomto eschatologickom výhľade nás evanjelické učenie o spasení uisťuje, že naša konečná identita nebude podmienená pohlavím, ale vzťahom s Kristom.

Téza 4 - 6: Biologická a funkčná diferenciácia

Téza 4:

Identita osôb, ako mužov a žien, nie je formovaná iba túžbou, presvedčením alebo pocitom, ale je základne zakorenená v biologickej architektúre ich buniek. Hoci pokroky v medicíne umožnili modifikáciu určitých fyzických charakteristík mužov a žien, komplexná zmena biologického pohlavia zostáva nedosiahnuteľná. Tento názor odráža evanjelické pochopenie stvorenia a Stvoriteľom stanovených hraníc, ktorých rešpektovanie je pre človeka dobré.

Téza 5:

Pán Boh stvoril ženu ako pomoc mužovi, no zároveň rovnocennú v dôstojnosti a hodnote („Potom riekol Hospodin Boh: Nie je dobré človeku byť osamote. Dám mu pomoc, ktorá mu bude roveň.“ 1M 2,18). Táto rovnosť pred Bohom vyžaduje vzájomnú akceptáciu a rešpekt medzi pohlaviami, z ktorých žiadne nemá pred Bohom prednosť („Nie je ani Žid ani Grék, nie je ani otrok ani slobodný, nie je ani muž, ani žena, lebo všetci jedno ste v Kristovi Ježišovi“ G 3,28). Termín „pomoc“ neznamená nižšie postavenie, ale Bohom určené, no stále dôstojné poslanie. Akt pomoci je u Boha vysoko cenený, čo bolo dokázané v Ježišovi Kristovi, ktorý sa stal služobníkom všetkých. Toto evanjelické chápanie harmonizuje hodnotu vzájomnej pomoci s kristologickým ideálom služby.

Téza 6:

Rovnosť neznamená rovnakosť mužov a žien. Líšia sa v štruktúre tela, v úlohách a poslaní. Navzájom sa dopĺňajú a zdieľajú rovnakú zodpovednosť pred Bohom. Toto tvrdenie vyplýva z poznania Božieho stvoriteľského zámeru, ktorý zdôrazňuje povolanie jednotlivcov v rámci im Bohom daných úloh, bez obmedzenia kultúrnymi stereotypmi.

Téza 7 - 9: Inštitúcia manželstva

Téza 7:

„Manželstvo je ustanovené ako Boží stvoriteľský zámer pre človeka. Je určené pre jedného muža a jednu ženu („Preto muž opustí svojho otca i svoju matku a priľne k svojej žene a budú jedným telom.“ 1M 2,24). Ako vysvetľuje Dr. Martin Luther: „Boh si veľmi cení a váži manželský stav, takže ho osobitným prikázáním i potvrdzuje i chráni.“ (Veľký katechizmus výklad 6. Božieho prikázania). Opísal ho ako Boží špeciálny dar pre ľudstvo a zdôraznil, že nejde o ľudský výmysel, ale o Božie stvoriteľské ustanovenie. Manželstvo je Božia ustanovizeň a občiansky stav, ktoré si zaslúžia cirkevné a spoločenské uznanie a podporu. Veríme, že je to posvätný stav, v ktorom sú kresťania povolaní slúžiť Bohu a svojim blíždym. V tomto kontexte sa manželstvo chápe ako viditeľné svedectvo o Božej láske a Božom dobrom dare pre človeka a ako také je zakotvené v biblických svedectvách („Ježiš odpovedal: Či ste nečítali, že Stvoriteľ stvoril ich od počiatku ako muža a ženu? A riekol: Preto opustí človek otca i matku a pripojí sa k manželke, i budú dvaja jedno telo, takže už nie sú dve telá, ale jedno. Čo teda Boh spojil, človek nerozlučuje!“ Mt 19,4-6 „Preto opustí človek otca a matku a pripojí sa k s[voj]ej že[n]e; i budú dvaja jedno telo.“ Ef 5,31).

Téza 8:

Manželstvo je v Biblii vyjadrené hlbokou teologickou metaforou, ktorá odzrkadľuje zmluvný vzťah medzi Bohom a Izraelom (Oz 2) a medzi Ježišom Kristom a Jeho cirkvou („Preto opustí človek otca a matku a pripojí sa k s[voj]ej že[n]e; i budú dvaja jedno telo. Toto tajomstvo je veľké. Ja ho však

vzťahujem na Krista a na cirkev.“ Ef 5,31-32). Tento obraz nehovorí o manželstve ako len o právnom vzťahu medzi dvoma stranami, ale popisuje trvalý zväzok medzi mužom a ženou, ktorý odráža spásny vzťah medzi Bohom a ľuďmi („Od počiatku stvorenia však stvoril ich Boh ako muža a ženu.“ Mk 10,6).

Téza 9:

Vzťah medzi manželmi je charakterizovaný láskou, úctou a vzájomnou pomocou, ktorú si majú manželia preukazovať po celý život (Matúš 19,1-9; Efezským 5,33; Matúš 2,16; Rimám 7,2). Tieto etické príkazy zdôrazňujú význam nesebeckej lásky a vzájomnej odovzdanosti / poddajnosti v manželstve ako odpovede na poznanú Božiu lásku v Kristovi.

Téza 10 - 13: Hlbšie chápanie manželského zväzku a zodpovednosti

Téza 10:

V rámci manželského zväzku sa muž a žena stávajú „jedným telom,“ čo v Božom pláne predstavuje intímnu a jednotiacu väzbu, nepretrhnutelné puto („ Preto muž opustí svojho otca i svoju matku a príľne k svojej žene a budú jedným telom.“ 1M 2,24). Sexuálne spolužitie je Božím darom pre manželov a v tomto zväzku má trojaký účel: prejav vzájomnej lásky, posilnenie manželskej jednoty a potenciál k reprodukcii ľudského rodu. Fyzické a duchovné dimenzie manželstva sú neoddeliteľne spojené.

Téza 11:

Manželom je darovaná možnosť privádzať na svet deti, ktoré sú požehnaním od Boha (Žalmy 127 a 128). Počatie a narodenie dieťaťa nie je nárokovateľným právom. Je to vždy dar Božej milosti. Privádzaním detí na svet majú manželia účasť na pokračujúcom Božom diele stvorenia.

Téza 12:

Bezdetné manželstvo stále plní svoje Bohom dané poslanie tým, že v láske spája muža a ženu tak, ako si to praje Boh. Slúži ako svedectvo o nesebeckej láske, spoločenstve a vzájomnej odovzdanosti. Manželstvo má hodnotu bez ohľadu na jeho reprodukčné schopnosti a možnosti.

Téza 13:

Manželstvo vzniká na základe slobodnej vôle muža a ženy. Je formalizované verejným vyhlásením a zmluvným zväzkom medzi mužom a ženou. Manželstvo je zároveň Božou ustanovizňou a občianskou zmluvou, ktorá si zaslúži uznanie zo strany cirkvi aj spoločnosti.

Téza 14 - 17: Ľudská dôstojnosť, sebaovládanie a sexuálna etika

Téza 14:

Dôstojnosť a plnohodnotnosť jednotlivca ako ľudskej bytosti nie sú závislé na vstupe do manželského zväzku. Hodnotu celibátu potvrdzuje sám Kristus a rôzne osobnosti v histórii. Sexuálna zdržanlivosť a dobrovoľný celibát sú tiež plnohodnotným spôsobom života („Lebo sú ľudia neschopní manželstva od žitja matky; a sú, ktorí h ľudia urobiť takými; a sú, ktorí sa sami urobili takými pre kráľovstvo nebeské. Kto to môže pochopiť, nech pochopí.“ Mt 19,12).

Téza 15:

Sexualita nie je len biologickou funkciou, ale komplexnou interakciou tela a duše, hlboko zakorenenou v identite a vzťahových väzbách človeka. Jej praktizovanie preto podlieha etickej zodpovednosti a má dôsledky pred Pánom Bohom.

Téza 16:

Sexualita je prirodzenou súčasťou ľudskej existencie. Spreádzajú ju intenzívne emócie, potešenie a rozkoš. Pán Boh jej dáva hranice a vymedzuje ju do manželstva. Tieto hranice nie sú obmedzením, ale ich cieľom je chrániť dôstojnosť jednotlivcov a vzťahov.

Téza 17:

Telo je chrámom Ducha Svätého a ako také nesmie byť používané spôsobmi, ktoré sú v rozpore s Božou vôľou („Lebo či neviete, že vaše telo je chrámom Ducha Svätého, ktorý je vo vás, ktorého máte od Boha, a že nie ste sami svojí? Ved' veľmi draho ste boli kúpení! Oslávte teda Boha svojím telom i svojím duchom, čo oboje náleží Bohu.“ 1K 6,19-20). Naše telá sú nám zverené Bohom na Jeho slávu. Z toho pre kresťana vyplýva veľká úloha sebaovládania a zdržanlivosti („Boh nám zaiste nedal ducha bojzlivosti, ale ducha moci, lásky a sebaovládania.“ 2Tim 1,7 „Lebo to je vôľa Božia: vaše posvätenie. Zdržiavajte sa smilstva a nech si každý z vás vie získať manželku s posvätnosťou a úctivosťou, nie s vášnivou žiadostivosťou ako pohania, ktorí nepoznajú Boha.“ 1 Tes 4,3-5).

Téza 18 - 22: Porušenosť človeka po páde a jej prejavy v sexualite**Téza 18:**

Po páde do hriechu ovplyvňuje hriech všetky oblasti ľudskej existencie, vrátane sexuality. Toto pochopenie je zásadné pre vyvážený pohľad na sexualitu a pre pochopenie a prijatie princípov sexuálnej etiky vyjadrenej v Písme svätom. Porušenosť sa dotýka každého jednotlivca, bez ohľadu na jeho postavenie, presvedčenie alebo životný štýl.

Téza 19:

Dôsledky porušenia sa prejavujú aj vo sfére ľudskej sexuality. Žiadny aspekt ľudského života nie je imúnny voči dôsledkom pádu do hriechu, vrátane našich sexuálnych túžob a správania. Uvažovať o sexualite ako prejave pestrosti stvorenia odmietame.

Téza 20:

Ľudská sexualita vychádza zo stvorenia človeka ako muža a ženy. Ako bolo vyššie uvedené, realizuje sa vo vzťahu medzi manželmi. V hriechom porušenom svete môže dôjsť k rozvinutiu odlišného sexuálneho správania, k nerozvinutiu sexuálnej príťažlivosti k opačnému pohlaviu, k neprijatiu biologického pohlavia a ďalším.

Téza 21:

Každý prejav sexuálneho správania, ktoré je v rozpore s Božím stvoriteľským poriadkom je prestúpením Božieho zákona a prináša zlé dôsledky pre jednotlivca, manželstvo, rodinu i celú spoločnosť. Medzi prejavy takého správania patrí predmanželský, mimomanželský sex, nevera, promiskuita, prostitúcia, pornografia, incest, polyamoria a pod. K odlišnému sexuálnemu správaniu patrí homosexuálne správanie a patologické sexuálne prejavy – pedofília, zoofília, nekrofília a pod. Zlé dôsledky prinášajú aj zmeny pohlavia a zásahy do organizmu z dôvodu neprijatia pohlavnej identity.

Téza 22:

Učenie o „spasení jedine milosťou“ zdôrazňuje, že liek na porušenie človeka hriechom dáva výlučne Pán Boh prostredníctvom Ježiša Krista, čo má hlboké dôsledky pre sexuálnu etiku („A takými ste vy niektorí boží a keď dať ste sa obmyť, boží ste posväťte, ospravedlíte mene Pána Ježiša Krista a v Duchu nášho Boha.“ 1K 6,11).

Téza 23 - 29: Pastorálna starostlivosť, etické usmernenia a cirkevná inkluzivita

Téza 23:

Dôstojnosť a hodnota jednotlivcov je daná ich stvorením na Boží obraz a potvrdzuje ju túžba Pána Boha zachrániť všetkých ľudí a Jeho láska dokázaná v obeti Ježiša Krista. To nás mobilizuje k pastorálnej citlivosti a prejavu Kristovej lásky ku všetkým ľuďom, bez ohľadu na ich prežívanie sexuálnej orientácie a identity. Odsudzujeme všetky prejavy výsmechu, ponižovania a ubližovania ľuďom s inou sexuálnou orientáciou.

Téza 24:

Príťažlivosť k rovnakému pohlaviu je dôsledkom pádu človeka do hriechu. Ale táto príťažlivosť, ktorú prežíva človek, sama o sebe nie je hriechom. Za hriech je považované dobrovoľné oddanie sa sexuálnym praktikám mimo Bohom určenej inštitúcie manželstva medzi mužom a ženou. Toto je kľúčové pre akýkoľvek pastorálny prístup, pretože oddeľuje príťažlivosť od správania.

Téza 25:

Biblia jednoznačne odmieta sexuálne vzťahy medzi partnermi rovnakého pohlavia. Toto učí kresťanská cirkev od apoštolských čias, opierajúc sa hlavne o R 1,26-27 a 1K 6,9-10. Preto učíme, že homosexuálne správanie nie je v súlade s kresťanskou etikou („Preto ich Boh vydal nehanebným náruživostiam, veď ich ženy zamenili prirodzený styk s mužmi za protiprirodzený a podobne aj muži zanechali prirodzený styk so ženou a rozpálili sa vášňou medzi sebou: muži páchali hanebnosť a za svoje poblúdenie sami na sebe niesli odplatu, akú si zaslúžili.“ R 1,26-27 „Alebo či neviete, že nespravodliví nebudú dedičmi kráľovstva Božieho? Nemýľte sa! Ani smilníci, ani modloslužobníci, ani cudzoložníci, ani muži súložiaci s mužmi, ani zlodeji, ani lakomci, ani opilci, ani rúhači, ani vydierači nebudú dedičmi kráľovstva Božieho!“ 1K 6,9-10).

Téza 26:

Cirkev ani nevyčleňuje a ani nevyklučuje veriacich jednotlivcov s príťažlivosťou k rovnakému pohlaviu zo svojho spoločenstva. Toto je v súlade s evanjelickým učením o „kňazstve všetkých veriacich“, ktoré zdôrazňuje inkluzivitu Cirkvi ako Kristovho Tela – teda organickej komunity, ktorá spája hriešnikov vykúpených milosťou. Táto inkluzivita však nie je schválením životných štýlov, ktoré sú v rozpore s biblickým učením. Zvestované Božie slovo v cirkvi pozýva všetkých na cestu viery, pokánia, osobnej premeny, sebadisciplíny a nesenia kríža. Zásadným problémom je, keď člen cirkvi odmietne cestu pokánia. Cirkev nie je cirkvou zvestovania laického evanjelia, ale vážneho nasledovania Ježiša Krista („Vtedy riekol Ježiš učeníkom: Ak niekto chce prísť za mnou, nech zaprie seba samého, vezme svoj kríž na seba a nasleduje ma! Lebo kto by si zachránil život, stratí ho; a kto by stratil život pre mňa, nájde ho. Veď čo osoží človeku, ak získa hoci celý svet, ale utrpí škodu na duši? Alebo čo človek dá ako protihodnotu na vykúpenie svojej duše?“ Mt 16,24-26).

Téza 27:

Duchovní pastieri majú poskytnúť starostlivosť tým, ktorí o to požiadajú a pomôcť im v ich duchovnom zápase vyvolanom problémami v oblasti sexuality. Rovnako majú aj povzbudzovať členov cirkevného zboru, aby vytvárali spoločenstvo, v ktorom budú nachádzať prijatie, posilnenie a duchovné zázemie ľudí s rozličnými problémami. V prípade záujmu môžu vytvárať aj skupiny s problémami v sexuálnej oblasti a viesť ich duchovne v zmysle učenia cirkvi o sexualite a manželstve.

Téza 28:

Jednotlivci s príťažlivosťou k rovnakému pohlaviu môžu zastávať úrad duchovných a aj pôsobiť ako iní predstavitelia a funkcionári ECAV z radov neordinovaných za predpokladu, že zastávajú jej učenie a žijú v súlade s ním. V evanjelickom prostredí to znamená žiť v duchu tohto vyhlásenia o sexualite a manželstve.

Téza 29:

V zmysle biblického učenia sa v ECAV sobáši a požehnáva iba zväzok medzi jedným mužom a jednou ženou.

Téza 30:

Jednotlivci, ktorí trpia rodovou dysfóriou (problém s pohlavnou / rodovou identitou), nemôžu zastávať úrad v rámci ECAV. Toto rozhodnutie nie je odrazom nedostatku úcty alebo lásky k týmto jednotlivcom. Zdôrazňujeme náš záväzok voči všetkým ľuďom, bez ohľadu na ich osobné výzvy a zápasy (sexuálne, rodové, alebo iné), s láskou a súcitom preukazovať pastoračnú podporu a duchovné vedenie v rámci kresťanského spoločenstva, ktoré odzrkadľuje lásku Krista ku každému človeku. Toto rozhodnutie vyplýva z presvedčenia, že ľudia trpiaci rodovou dysfóriou sú často vo veľmi krehkom a nestabilnom stave, čo by mohlo ovplyvniť ich schopnosť efektívne vyučovať a viesť druhých v otázkach rodiny, ľudskej sexuality a rodovej identity v súlade s učením ECAV.

Téza 31:

Rodová dysfória je reálny zdravotný problém stavu, ktorý predstavuje subjektívne vnímaný vnútorný nesúlad medzi biologicky daným pohlavím a vnímanou rodovou identitou. Vyžaduje si úprimný záujem a pastorálnu starostlivosť, ktorá má zakotvenie v láske, súcitnosti a priateľstve. Pastorálna starostlivosť je vedená vierou vo vrozenú dôstojnosť každej osoby stvorenej na Boží obraz ako muž alebo žena (1M 1,27), zdôrazňuje trpezlivosť a rešpekt voči individuálnemu hľadaniu úplnosti každého človeka. V tomto duchu sa snaží poskytnúť súcitné sprevádzanie tým, ktorí rodovou dysfóriou trpia.

Téza 32:

Ľudská osoba je stvorená ako žena alebo muž, pričom jej telo, duša a duch tvoria holistickú jednotu. Toto chápanie je zakorenené vo viere, že biologické pohlavie nie je sociálny konštrukt, ale je darom od Boha a že rod by mal odzrkadľovať celistvosť osoby. Akékoľvek zmätky týkajúce sa pohlavnej a rodovej identity sú výsledkom života v padnutom (t.j. hriešnom a porušenom) svete. Odpoveď cirkvi na rodovú dysfóriu zahŕňa potvrdenie Bohom daného pohlavia, avšak zároveň aj uznanie individuálneho zápasu ľudí, trpiacich rodovým nesúladom.

Téza 33:

Lekárska liečba by mala byť v súlade s kresťanským chápaním ľudskej osoby. Rozlišujeme medzi rodovou ideológiou a pastorálnou starostlivosťou, pričom cirkev sa sústreďuje na druhú možnosť a snaží sa zmierňovať utrpenie ľudí s rodovou dysfóriou v súlade s jej učením. To zahŕňa, mimo iného, uvažovanie o etických dôsledkoch lekárskeho postupu a ich súlade s kresťanským učením o jednote tela a duše.

Záver:

Tieto tézy sú záväzným stanoviskom ECAV na Slovensku k vieroučným a pastorálnym otázkam ľudskej sexuality. Kladú dôraz na pastorálnu starostlivosť v súlade s tradičným kresťanským výkladom Písma svätého.